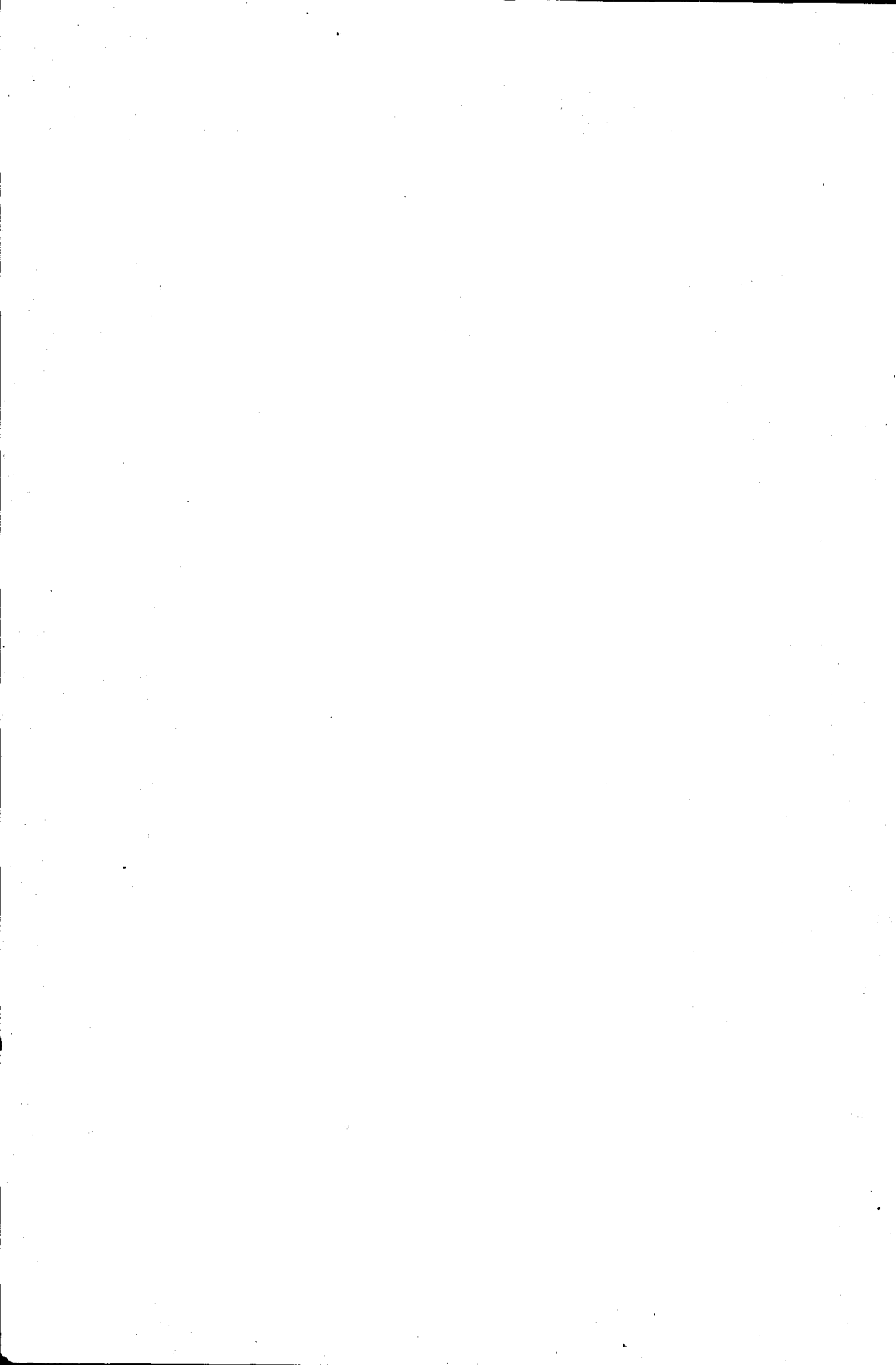

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO: 496
FEN - EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYIN NO: 22

ZOOLOJİ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Yrd.Doç.Dr. Rikap YÜCE

ZOOLOJİ TERİMLERİ KILAVUZU

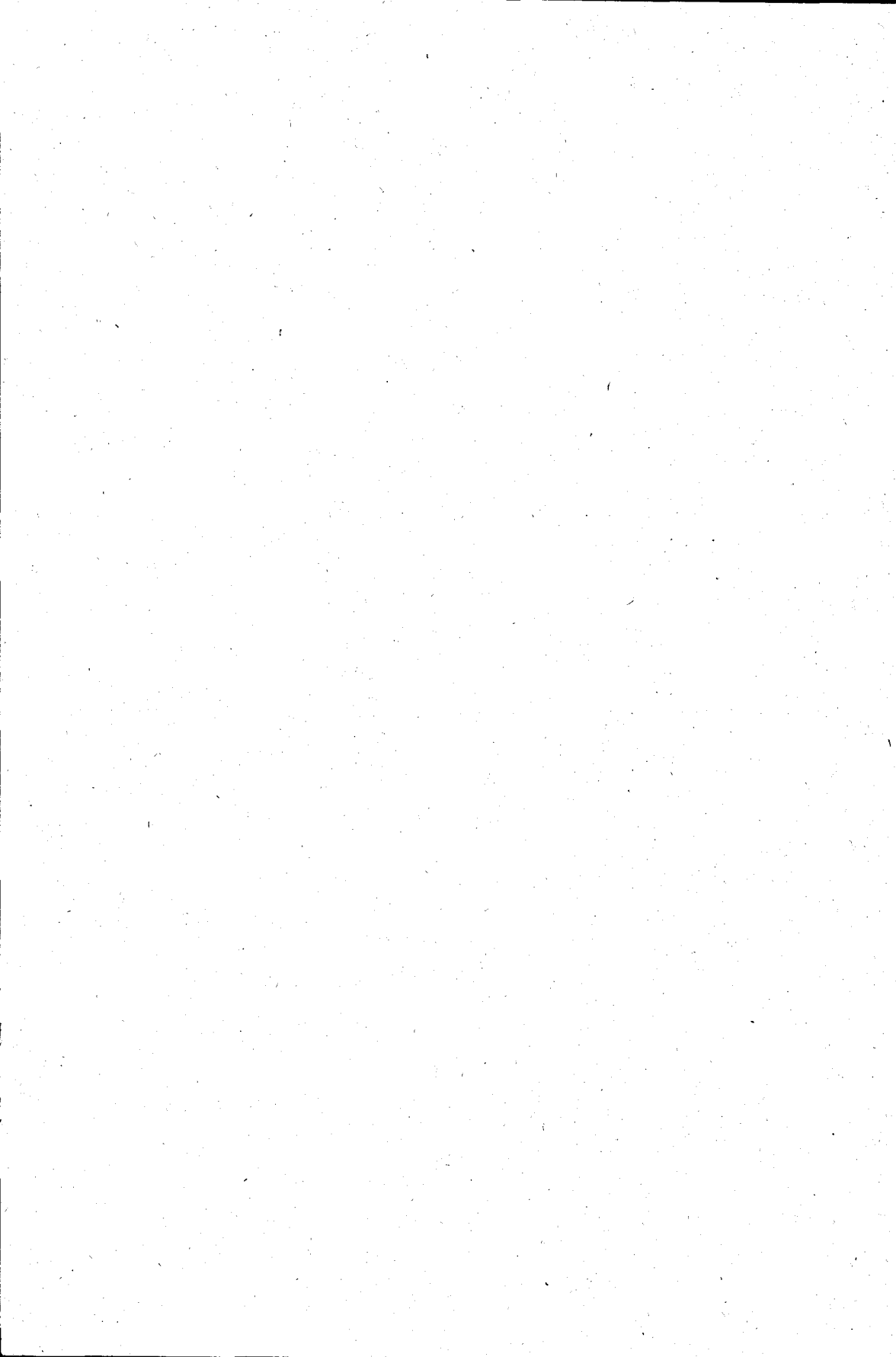
Y.Doç.Dr. Rikâp YÜCE
M.Ü. Fen - Edebiyat Fakültesi
Biyoloji Bölümü öğretim Üyesi

Istanbul - 1990

Fedakâr Babam Osman Yüce'nin anısına

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR	VI
ÖNEKLER.....	VII
SONEKLER.....	X
BAZI ZOOLOJİK TERİMLERİN TANIMLARI.....	XII
HAYVANLAR ÂLEMİ SINIFLANDIRMA BİRİMLERİ.....	XVI
KELİMELER	
A.....	1
B.....	13
C.....	16
D.....	25
E.....	29
F.....	34
G.....	36
H.....	39
İ.....	44
J.....	46
K.....	47
L.....	49
M.....	53
N.....	60
O.....	63
P.....	68
Q.....	77
R.....	77
S.....	82
T.....	92
U.....	98
V.....	100
W.....	104
X.....	105
Y.....	105
Z.....	105
KAYNAKLAR.....	107

ÖNSÖZ

Tüm bilim dallarında olduğu gibi, biyolojik bilimlerde de bilimsel terim ve tanımların önemi büyüktür. Biyoloji'nin temel bilim dallarından olan Zooloji'nin kendine özgü terimleri ve sözcükleri vardır. Zooloji Terimleri Kılavuzu adını verdiğimiz bu kitapçık, Zooloji dersleri okuyan öğrencilere karşılaştıkları yabancı terim sorunlarını çözmede ve tür ya da cinsin Sistematikteki yerini öğrenmede yardımcı olacaktır. Bilimsel terimler; Latince, Yunanca ya da diğer yabancı dillerden oluşmaktadır.

Öğrencilerin, ders ve laboratuvarlarda kullanılan bilimsel terimlerin anlamlarını kavramalarında güçlük çektikleri ve zaman kaybına uğradıkları tarafımızdan gözlenmiştir. Öğrencilere bu terimlerin Türkçe anlamları verildiğinde, daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu nedenle, Zooloji'de kullanılan terimleri, dilbilgisinden söz etmeden kalıplar halinde öğretmenin daha yararlı olacağı düşünülmüştür.

Burada esas olarak CLAUS - GROBBEN (1932) ve A.Sh. ROMER (1962)' in eserlerindeki omurgasız ve omurgalı hayvanlara ait sınıflandırma sistemleri kabul edilmiştir. Hayvanlar Âlemi'nden takıma kadar sınıflandırılmış, en önemli karakterleri belirtilmiş ve her takıma ait cinslerden bazılarının isimleri örnek olarak verilmiştir.

Kılavuzda yer alan terimlerin Türkçe karşılıkları verilirken, sadelik ve gereksinim duyulanı göz önünde bulundurulmuştur.

Bu konulardaki değerli eleştiri ve uyarılar bizi daha iyiyi yapmaya yönlendirecek ve başarımızın artması için rehberimiz olacaktır.

Bilgi ve olanaklarımız çerçevesinde hazırlanan bu küçük eser öğrencilere ve okurlara yararlı olursa, amacına ulaşmış olacaktır.

Kitabın basılmasında değerli yardımlarını gördüğüm M.Ü. Fen - Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Hakkı Dursun Yıldız'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca basımda emeği geçen Teknik Eğitim Fakültesi Matbaasının tüm personeline en içten teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 1990

Rikâp YÜCE

KISALTMALAR

Bkz.	:	Bakınız.
Fra.	:	Fransızca
İng.	:	İngilizce
Lat.	:	Latince
Örn.	:	Örnek
Yun.	:	Yunanca

ÖNEKLER

A-	: - sız, karşıt, olmayan.
AB-	: - den, - dan, oradan, uzaklaştırma gösterir.
AD-	: -a, -e, -da, -de, -ya, doğru.
AM- (AMB-),	: onu çevreleyen, civarında bulunan, etrafında yer alan.
AMBİ-	: ikisi.
AMPHİ-	: ikili, her iki yandan, çevrel.
AN-	: -sız, olmayan.
ANA-	: geri, yukarı, üste.
ANTE-	: önde, ön, evvel, -den evvel.
ANTİ-	: karşıt, karşı, gibi, -e karşı.
AP- (APH-),	: uzak, ondan uzaklaşma.
APO-	: -den, -dan, uzaklaşan, giden.
ARCH-	: baş, en büyük.
AUTO-	: kendi, kendine.
BENE-	: iyi, iyilik, doğru.
Bİ- (BİN-),	: iki, çift, iki kez.
CATA-	: inme, aşağı olma, zarara uğrama.
CIRCUM-	: çepeçevre, etrafında.
CO- (COL-, COM-, CON-),	: beraberlik, ortaklık ile.
CONTRA-	: karşı, karşıt.
DE-	: uzakta, aşağıda, ayrılarak,
DİA-	: arasından.
DİS-	: zıt, aksi, karşıt.
DYS-	: engel, fena, zor.
ECTO-	: dışarıda olan, dış taraftaki.
ENDO-	: iç, içinde, içersinde.
EPI-	: üzerinde, üst, üstünde.
EU-	: iyi, gerçek, öz.
EX-	: -dan, tam, fazla, dışarıda olma.
EXO-	: dışında, dış, dışarda.
EXTRA-	: -dışı, -üstü, dışında.
HEMİ-	: yarı, tek taraflı, yarım.
HETERO-	: farklı, başka.
HOMO-	: aynı, benzer, eş.
HYPER-	: üstünde, fazla, çok olan.
HYPO-	: alt, altında, eksik.

İN-	: iç, içinde, içeride.
İN- (İL-, İM-, İR-),	: -sız, -siz, olmayan, değil.
İNFR-	: alt tarafında, aşağısında.
İNTER-	: arasında, ara.
İNTRA-	: içinde, iç, sırasında.
İZO-	: eşit, eşdeğerli.
KATA-	: alt, aşağı, aşağıya.
MAL- (MALE-),	: kötülük, hastalık, fena.
MESO-	: orta, arada.
META-	: -den sonra, sonraki, ötesi.
MİCRO-	: ufak, küçük.
MONO-	: tek, yalnız.
NEO-	: yeni.
NON-	: yokluk, zıtlık, olmayan.
OMNİ-	: hep, bütün, her şey, her yerde.
ORTHO-	: doğru, uygun, tam.
PALEO-	: eski.
PAN- (PANT-, PANTO-),	: bütün, tüm.
PARA-	: yan, yanında, karşı, boyunca.
PERİ-	: etrafını çeviren, çevresinde.
POLY-	: çok, fazla.
POST-	: sonra, arka.
PRE-, (PRAE-),	: önce, ön, evvel.
PRO-	: ön, için, önde, önce, yerine.
PROTO-	: ilk, birinci.
QUADRU-	: dört(4).
RE-	: yeniden, tekrar, yine.
RETRO-	: geriye, geride, arkasında.
SE-	: ayrılık, tecrit.
SEMİ-	: yarım, yarı.
SİNE-	: -sız, bir şeyden mahrum olma.
SUB-	: alt, altında, aşağı, ikinci derecede.
SUPER-	: üstün, üzerinde, yüksek.
SUPRA-	: yukarı taraf, üstünde.
SYM- (SYN-),	: -ile, birlikte, beraber.
TELE-	: uzak.
TRANS-	: enine, arasından, öte.
TRİ-	: üç, üçlü.
ULTRA-	: -den çok, -in üstünde.
UNİ-	: bir, tek.
VİCE-	: vekil, muavin, yerine.

SON EKLER

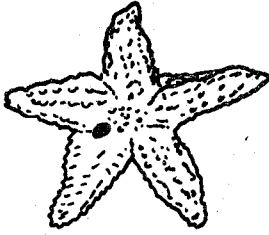
-AL,	: bir şeye ait, -ile ilgili.
-ALIS,	: ait olma.
-BLAST,	: ana hücre ile ilgili.
-BRY,	: büyüme.
-CLAST,	: parçalanmış.
-CULA,	: küçültme eki.
-CULUM,	: küçültme eki.
-CULUS,	: küçültme eki.
-CYTE,	: hücre.
-DACTYLIA,	: parmak.
-FARIUS,	: katlanmış.
-FERENT,	: ileten, taşıyan.
-FEROUS,	: yapmak, oluşturmak.
-FLEET,	: eğilme, yay.
-FORMIS,	: biçimli.
-FUGEO,	: uzaklaştıran.
-GRAM,	: iz bırakma, yazdırma, çizme.
-GRAPHY,	: yazıcı araç, yazdırma.
-IDAE,	: familya eki.
-IDION,	: küçültme eki.
-İM,	: içinde, önce, -sız.
-İN,	: -sız
-İNAE,	: alt familya eki.
-İSM,	: yerleşim, olay, yönelim.
-LEMMA,	: koruyucu zarf, kılıf.
-LOGY,	: sav, bilim, mantık.
-MERE,	: parça, bölüm.
-METRY,	: ölçme bilimi, ölçüm.
-MORPHOUS,	: şekil, biçim, belirli bir şekli olan.
-OID,	: ait, benzer.
-OIDAE,	: üst familya eki.
-OIDES,	: biçiminde.
-OSUS,	: -sı bol.
-PHAG,	: yiyen, yutan.
-PHOBIA,	: endişe, fobisi olan.
-PLAST,	: gelişme, oluşturan, oluşma.

-POD,	: ayaklı, ayakla ilgili.
-SOMA,	: vücut, gövde.
-TAXIS,	: sıra, etki, sıralama.
-TOME,	: kesilen bölüm, kesici araç.
-TRIX,	: -ci (dişiyeye ait).
-TROPE,	: dönücü, dönme.
-TROPH,	: besin, beslenme ile ilgili.
-VORUS,	: yiyen.

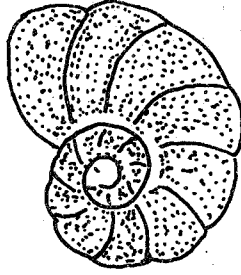
BAZI ZOOLOJİK TERİMLERİN TANIMLARI

A. Simetri Şekilleri:

- 1- *Radial Simetri* : Bir organizmanın çeşitli bölgelerinin orta dik ekseninde benzer biçimde dizilmesi. Bir tekerleğin simetrisi gibi. Örnek : Deniz yıldızı (Şekil. 1 A).
- 2- *Sferik Simetri* : Bir organizmanın merkezinden geçen herhangi bir kesit organizmayı iki yarıma ayırır. Bir top'un simetrisi gibi. Örnek : *Foraminifera* (Şekil. 1 B).
- 3- *Bilateral Simetri* : Boyuna ve vücudun ortasından geçen bir düzlem organizmayı benzer iki yarıma ayırır. Örnek : Kurbağa (Şekil. 1 C).

A

B

C

Şekil. 1- Çeşitli hayvanlara ait simetri şekillerini gösteren örnekler.

B. Bölgeler :

Anterior : Ön taraf veya başın ön kısmı. *Posterior*'un karşıtı.

Cranial veya *Cephalic* : Başın ön kısmına ait. *Caudal*'in karşıtı.

Posterior : Arka taraf veya vücudun kuyruk kısmına ait. *Anterior*'un karşıtı.

Caudal : Vücudun *posterior* kısmına veya kuyruğa ait. *Cranial* veya *Cephalic*'in karşıtı.

Ventral : Karın, alt yüzey. *Dorsal* 'in karşıtı.

Median : Vücudun orta kısmına ait.

Lateral : Vücudun orta kısmının her iki yanı; yan taraf.

Dorsal : Üst yüzey, sırt, üst kısım. *Ventral*'in karşıtı.

Proximal : Bir organizmanın orta eksenine veya organizmanın herhangi bir parçasının bir bağlantı noktasına göre yakın olan bölgesi. *Distal*'in karşıtı.

Distal : Bir organizmanın, orta eksenine veya bir parçasının bir bağlantı noktasına göre uzak olan parçası. *Proximal*'in karşıtı.

Longitudinal : Uzunlamasına; vücudun uzun eksenine paralel.

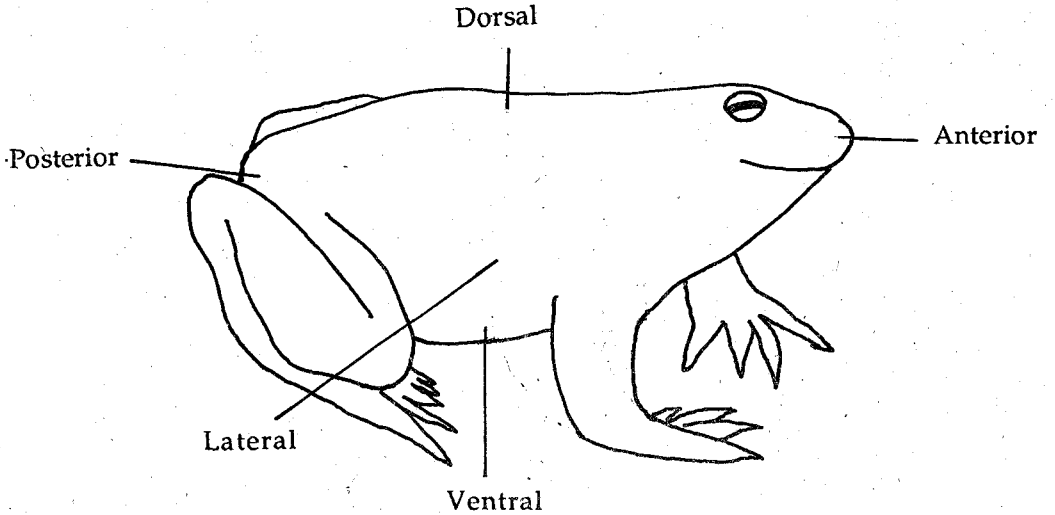
Peripheral : Kenar veya dış yüzeye ait. Çevresel.

Oral : Ağıza ait.

Aboral : Ağızdan uzakta. *Oral*'in karşıtı.

Superior : Üst tarafa ait, üst. Üstünde.

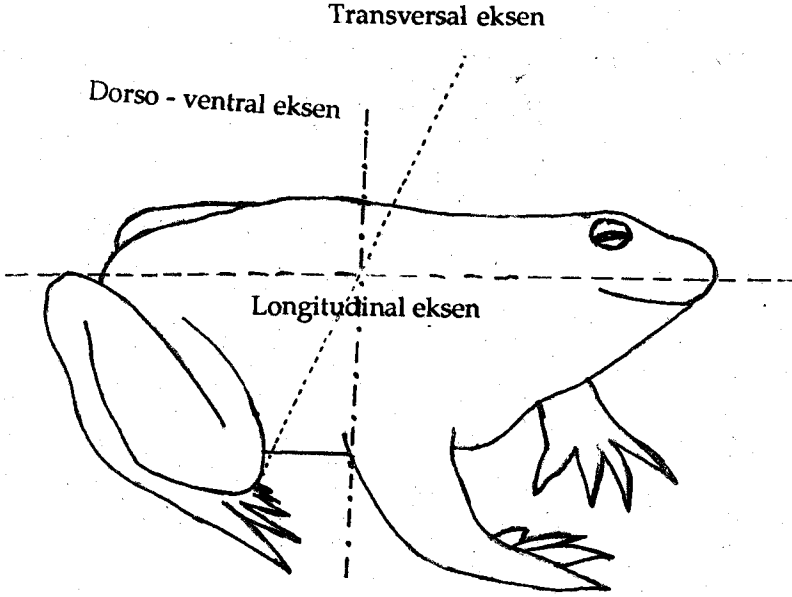
Inferior : Alt tarafa ait, alt. Altında.

Şekil 2- Hayvan vücudunda bölgeler.

C. Eksenler :

- 1- **Longitudinal Eksen** :Vücutu uzunlamasına (boyuna), ön ucundan arka ucuna uzanan çizgi.
- 2- **Dorso - ventral Eksen** : Sırt veya dorsal yüzeyden, karın veya ventral yüzeye uzanan ve longitudinal eksene dik olan çizgi.
- 3- **Transversal Eksen** : Bir yandan diğer yana geçen (enine) ve longitudinal eksen ile dorso - ventral eksene dik olan çizgi.

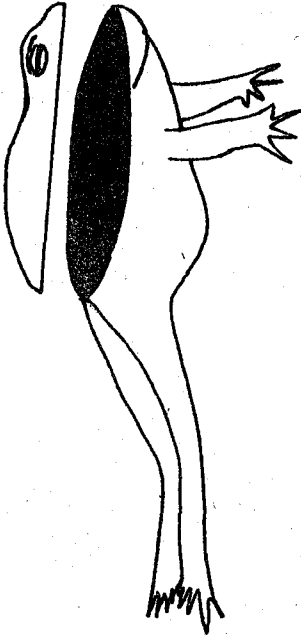

Şekil. 3- Hayvan vücudunda eksenler.

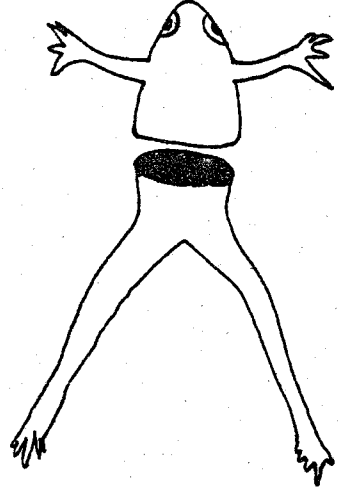
D. Düzlemler :

- 1- **Sagittal veya Median Düzlem** : Vücutu sağ ve sol olarak iki eşit kısma bölen düzlem.
- 2- **Parasagittal Düzlem** : Sagittal düzleme paralel olan düzlem.
- 3- **Transversal Düzlem** : Sagittal ve Frontal düzlemlere dikey olan ve vücutu enine iki kısma ayıran düzlem.
- 4- **Frontal Düzlem** : Vücutun ventral ve dorsal yüzeylerine paralel ve sagittal düzleme dik olan bir longitudinal düzlem.

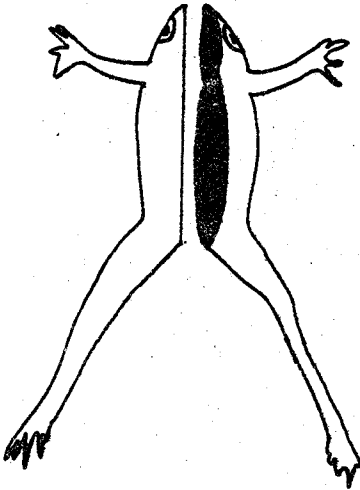
Frontal Düzlem

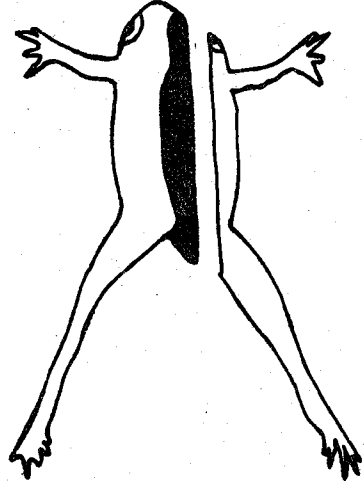
Transversal Düzlem

Sagittal veya Median Düzlem

Parasagittal Düzlem

Şekil. 4- Hayvan vücudunda düzlemler.

HAYVANLAR ÂLEMİ (REGNUM ANIMALIA)

Sınıflandırma Birimleri

REGNUM.....	ÂLEM
SUBREGNUM.....	ALT ÂLEM
FILUM (PHYLUM).....	ŞUBE
SUBFILUM(SUBPHYLUM).....	ALT ŞUBE
KLADUS.....	DAL
SUBKLADUS.....	ALT DAL
DIVISIO.....	BÖLÜM
SUBDIVISIO.....	ALT BÖLÜM
SUPERCLASSIS.....	ÜST SINIF
CLASSIS.....	SINIF
SUBCLASSIS.....	ALT SINIF
SUPERORDO.....	ÜST TAKIM
ORDO.....	TAKIM
SUBORDO.....	ALT TAKIM
SUPERFAMILIA.....	ÜST FAMILİYA
FAMILIA.....	FAMILİYA
SUBFAMILIA.....	ALT FAMILİYA
TRIBUS.....	OYMAK
GENUS.....	CİNS
SUBGENUS.....	ALT CİNS
SPECIES.....	TÜR
SUBSPECIES.....	ALT TÜR

A

- A-**, *Lat.* : (Önek) - sız karşıt, olmayan
- AB-**, *Lat.* : (Önek) -den, - dan, oradan, uzaklaştırma.
- ABDOMEN**, - inis, *Lat.* : Karın.
- ABDOMİNAL**, *Lat.* : Karına ait.
- ABDOMİNALİS**, -e, *Lat.* : Karınla ilgili. Örn : *Vena abdominalis*
Omurgalılarda ventral vücut duvarı ve arka ekstremitelerin kanını taşıyan damarlar.
- ABDUCENS**, -entis, *Lat.* : Uzaklaştırıcı, çekici, ayıran. Örn : *Nervus abducens* = VI. Beyin siniri çifti.
- ABDUCTIO**, onis, *Lat.* : Uzaklaşma, esastan sapma.
- ABDUCTOR**, *Lat.* : Uzaklaştırıcı.
- ABDUCTUS**, *Lat.* : Uzaklaştırılmış.
- ABIÖLOGİCAL**, : Cansızlara ait.
- ABIÖSİS**, *Yun.* : Hayat yokluğu veya noksanlığı, yetersiz beslenme.
- ABIÖTİC**, *Yun.* : Abiosis'e ait.
- ABNORMAL**, *Lat.* : Anormal, olağandışı.
- ABOMASUM**, *Lat.* : Geviş getiren hayvanlarda midenin 4.bölümü; Şirden.
- ABORAL**, *Lat.* : Ağızdan uzat.
- ABSOLUT**, *Lat.* : Kesin, saf.
- ABSORPTİO**, *Lat.* : Emilme.
- ACANTHOCEPHALA**, *Lat.* : Başdikenliler.
- ACANTHODİİ**, *Lat.* : Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfının bir sınıfıdır. Birinci zamanın Üst Silüriyen - Üst Karbonifer devirleri arasında yaşamış ilkel çeneli kemikli balıklardır. Vücut pulları küçük ve dörtgensel, kaudal yüzgeçleri heteroserktir. Çift yüzgeçlerinde diken vardır. Örn. Cinsler : *Acanthodius*, *Climatus*.
- ACANTHOPTERYGİİ**, *Lat.* : Yüzgeçleri dikenli olanlar.
- ACCOMODATİO**, - onis, *Lat.* : Uyum, intibak.
- ACEPHALA**, *Lat.* : Başsızlar.
- ACEPHALOUS**, *Lat.* : Başsız. Başın doğuştan olmaması.
- ACEPHALUS**, *Yun.* : Başsız. Başın doğuştan olmaması.
- ACHROMATOPSİA**, *Lat.* : Renk körlüğü.
- ACİCULUM**, *Lat.* : İğne şeklinde kalın kıl.
- ACİDOPHİL**, *Yun.* : Asit boyalara karşı çekimi olan. Asit seven.

ACINUS, *Lat.* : Üzüm tanesi gibi.

ACNİDARİA Bkz. CTENOPHORA

ACOELAMATA, *Lat.*: Vücut boşluğu olmayan basit organizmalar.

ACRANIA, *Lat.* : Kordalılar (*Chordata*) filumunun bir dalıdır. Baş henüz oluşmamıştır. Vücut şeffaf, ince uzun ve tek katlı epitel ile örtülüdür. Erginlerinde notokordaları vücut boyunca uzanır. Ağızları ventralde, çenesiz fakat tentaküllüdür. Ayrı eşeylidirler. Gelişmeleri metamorfozlu, larvaları pelajiktir. Sıcak ve ılıman denizlerde yaşarlar. Bir tek sınıfı vardır : *Leptocardia*. Denizlerimizde bir tüü vardır; *Amphioxus lanceolatum*

ACRANIENS, *Lat.* : Kafatassızlar.

ACRANIUS, *Lat.* : Kafatassız.

ACRENCEPHALON, *Lat.* : Arka beyin.

ACROCENTRIC CHROMOSOME, *Yun.* : Çomak şeklinde görülür. Kromozom kollarından birisi çok küçüktür.

ACROMATIÖN, *Yun.* : Renksiz.

ACRON, *Yun.* : İlk segment.

ACTİNOPTERYGİİ, *Lat.* : Kordalılar (*Chordata*) Filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfıdır. Hakiki çeneleri vardır. İç burun delikleri yoktur. Sırt (*Dorsal*) yüzgeç tek ya da bölümlere ayrılmıştır. İlk olarak Birinci Zamanın Alt Devoniyen devrinde ortaya çıkmıştır. Günümüzde yaşayan 20.000 civarında türü vardır. Üç üst takımı vardır : *Chondrostei*, *Holostei*, *Teleostei*.

ACTİNULA, *Lat.* : Bazı hidrozoonların kısa ve sapsız bir polip şeklindeki larvası.

ACULEATUS, *Lat.* : İğneli, dikenli. Örn.: *Gasterosteus aculeatus* = Dikence balığı

ACULEUS, *Lat.* : İğne.

ACUS, *Lat.* : İğne. Örn.: *Syngnathus acus* = Deniz iğnesi balığı.

ACUTUS, *Lat.* : Keskin

AD-, *Lat.* : (Önek) -a, -e, -de, -da.

ADAPTATIÖ, *onis*, *Lat.* : Uyum, uyarlama.

ADDUCTIÖNİS, *Lat.* Yaklaştırma.

ADDUCTOR, *Lat.* : Yaklaştırıcı.

ADDELOCHORDA Bkz. HEMİCHORDATA

ADENOHYPHYSİS, *Yun.* : Hipofiz'in ön lobu.

ADENOMERE, *Yun.* : Salgı boşluğu.

ADEPS, *Lat.* : Yağ.

ADİPİS, *Lat.* : Yağ.

ADİPOSE FİN, *İng.* : Yağ yüzgeci (Bazı balıklarda bulunur).

- ADİPOSUS**, -a, -um, *Lat.*: Yağlı, yağlanma.
ADORAL, *Lat.*: Ağıza yakın.
ADRENALİN, *Lat.*: Böbrek üstü bezi hormonu
ADULTUS, -a, -um, *Lat.*: Ergin.
ADVENTİTİUS, -a, -um, *Lat.*: Dışta bulunan
AERO, *Yun.*: Hava, gaz.
AEROBE ORGANİZM, *İng.* Yaşamlarını oksijeni olan yerlerde sürdürebilen organizma.
AEROGENESİS, *Yun.*: Gaz oluşumu.
AEROTAXİS, *Yun.*: Havaya yönelim.
AFFERENS, -entis, *Lat.*: Merkeze ileten, getiren.
AFFERENT, *Lat.*: Merkeze ileten, getiren. Örn. : *Vasa afferentia* = Getirici damarlar.
AGAMİC, *Yun.*: Eşeysiz.
AGAMOGENESİS, *Yun.*: Eşeysiz üreme.
AGAMONY, : Bkz. SCHİZOGONY
AGGLUTİNARE, *Lat.*: Bir şeyi yapıştırmak.
AGGLUTİNOGEN: Aglütinin meydana getiren her hangi bir madde.
AGNATHA, *Lat.*: Çenesizler. Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumunun bir üst sınıfıdır. Hakiki çeneleri ve çift yüzgeçleri yoktur. Vücutları balık şeklindedir. Burun delikleri tektir. Dört takımı vardır: *Osteostraci*, *Anaspida*, *Heterostraci* (Bu üç takım beraberce *Ostracodermata* adı ile bilinmektedir) ve *Chyclostomata*.
AGNATHES, *Yun.*: Çenesizler.
AGNATHOS, *Yun.*: Çenesizler.
AGONİST, *Yun.*: Aynı amaca yönelmiş.
AGRANULAR, *Lat.*: Granülsüz
AGRANULOCYTE, : Granülsüz hücre.
AİR SAC, *İng.*: Hava Kesesi.
AİTHİOS, *Yun.*: Parlak.
AKANTHA, *Yun.*: Dikenler.
AKANTHOS, *Yun.*: Diken.
AKROSOMA, *Yun.*: Spermatozoon'un baş bölgesini örten, kökenini Golgi materyalinden alan şapka gibi yapı.
AKTİS, *Yun.*: Işın.
ALA, -ae, *Lat.*: Kanat.
ALARİS, -e, *Lat.*: Kanat şeklinde, kanat ile ilgili.
ALBUGİNEUS, -a, -um, *Lat.*: Beyazımsı, akca.
ALBUMEN, *Lat.*: Yumurta akı.

- ALBUS**, -a, -um, *Lat.* : Beyaz, ak.
- ALECİTHAL YUMURTA**, : İçinde vitellüs maddesi çok az olup sitoplazmanın her tarafına düzgün olarak dağılmış olan yumurta tipi.
- ALERE**, *Lat.* : Beslemek.
- ALİMENTARIÜS**, -a, -um, *Lat.* : Gıda ile ilgili olan.
- ALLEL GEN**, : Bir gene ait değişik durumlardan herhangi birisi.
- ALLELON**, *Yun.* : İki şeyden biri.
- ALLOCHRONİC TÜRLER**, : Aynı zaman düzeyinde meydana gelmemiş olan ya da bulunan türler.
- ALLOPATRİC, TÜRLER**, : Türler ya da populasyonların ayrı coğrafi alanlarda bulunmaları.
- ALVEOLARİS**, -e, *Lat.* : Küçük boşluk ile ilgili.
- ALVEOLUS**, -i, *Lat.* : Küçük boşluk.
- ALVEUS**, *Lat.* : Boşluk, oyuk.
- AMBO**, *Lat.* : Her ikisi.
- AMBULARE**, *Lat.* : Yürümek.
- AMERA**, *Lat.* : İkel kurtlar. Protostomlar (*Protostomia*) filumu, *Vermes* dalının bir alt dalıdır. Söloomlu ve bilateral simetridirler. Vücutlarında segment (metameri) yoktur. Boşaltım organları protonefridyum tipindedir. Gonadlar torba ya da tüp şeklindedir. Üç sınıfa ayrılır : Yassı kurtlar (*Platyhelminthes*), yuvarlak kurtlar (*Nemathelminthes*) ve *Kamptozoa*.
- AMETABOLE**, *Yun.* : Başkalaşımız gelişme.
- AMİTOS**, *Yun.* : Kromozomlar oluşmadan; nukleolus, nukleus ve sitoplazmanın uzayarak boğumlanarak hücrenin ikiye bölünmesi,
- AMNİON**, *Yun.* : Embriyo kesesi, uterusta yavruyu saran zar.
- AMNİOTA**, *Yun.* : Embriyonal örtüye (Amnion'a) sahip olanlar; Sürüngenler, Kuşlar, Memeliler.
- AMOEBOSPORİDİA** Bkz. NEOSPORİDİA
- AMOİBE**, *Yun.* : Değişme.
- AMORPH**, *Yun.* : Şekilsiz.
- AMPHİ-**, *Yun.* : (Önek) Yakınında, çevresinde, çevrel, ikili.
- AMPHİBİA**, *Yun.* : Amfibiler; İki yaşamlılar; kurbağa ve Semenderler. Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfının bir sınıfıdır. Derileri yumuşak, düz ve nemlidir (*Apoda* takımı hariç). Soğukkanlıdır. Gelişmeleri metamorfozudur. Solunumlarını akciğer, deri, ağız boşluğu ve solungaçlar(larvalar) ile yaparlar. Çoğunda beş parmaklı iki çift ekstremitte bulunur. Kalpleri üç gözlüdür. Aynı eşyildirler. İlk olarak Birinci Zamanın Devoniyen devrinde görülmüşler. Bugün yaşayan türleri 2700'dür. Üç takımı vardır : *Urodella*, *Apoda*, *Anura*.

AMPHİDROM, Yun. : İçgüdüsel faktörlerle denizden tatlı sulara göç eden balıklar.

AMPHİGENESİS, Yun. : Eşeyssel çoğalma.

AMPHİGONOS, Yun. : İki bireyin birleşmesiyle meydana gelen bir eşeyssel çoğalma tipi.

AMPHİNEURA, Yun. : Protostomlar (*Protostomia*) filumu, Yumuşakçalar (*Mollusca*) dalının bir sınıfıdır. İlkel yumuşakçalardır. Yumuşak ve segmentsiz hayvanlardır. Bilateral simetridirler. Ağız ve anüs vücudun karşılıklı iki kutbundadır. Gelişmeleri metamorfozlidir. Larvarlarına *Trokofora* adı verilir. Denizlerde yaşarlar. İki takımı vardır : *Placophora* (Örn. Cinsler : *Lepidopleurus*, *Chiton*) ; *Solenogastres* (Örn. Cinsler : *Neomenia*, *Dondersia*).

AMPHO, Yun. : Her ikisi.

AMPULLA, -ae, Lat. : Ampul, zardan yapılmış kesecik, *Ampulla ductus deferentis* (Bazı memelilerde sperm depo ettiği sanılan kese şeklindeki yapılar)

AMPUTATİON, Fr. : Bir organı kesip çıkarma.

AMYLASE, Ing. : Amilaz. Nişastayı parçalayarak basit şekere çeviren enzim.

AN-, Lat. : (Önek) -sız, olmayan.

ANA-, Yun. : (Önek) geri, yukarı, üst.

ANABİOSİS, Yun. : Yeniden hayata dönme, dirilme.

ANABOLİSM, Yun. : Özümleme, enerji toplama. Dışarıdan alınan basit maddelerin canlılar tarafından kendi yapılarını oluşturan maddeler haline getirilmesi.

ANACANTHİNİ, Yun. : Dikensizler.

ANADONTA, Yun. : Tatlı su midyesi.

ANADROM, Yun. : Üreme zamanında her yıl tuzlu sudan tatlı suya göç eden balıklar için kullanılan terim. Örn: *Salmo trutta labrax* = Karadeniz Alabalığı

ANAEROBE ORGANİSM, Ing. : Havanın serbest oksijeni olmadan yaşayabilen organizma.

ANALİS, -e, Yun. : Anal, anüs ile ilgili.

ANALOGİA, Yun. : Aslında birbirinden farklı olan organ veya organizmaların ortam gereği birbirine benzemesine.

ANAMNİOTA, Yun. : Embriyonal örtüye (Amnion'a) sahip olmayanlar. Balıklar (Pisces) ve ikiyaşamlılar (Amphibia)

ANAPHASİS, Yun. : Mitoz ya da mayoz hücre bölünmesinde metafazi izleyen evre; Mitoz da bir kromozomu oluşturan iki kromatid'ten her birinin zıt kutba çekilmesi; Mayoz da, Anafaz I de homolog kromozomlar iğ iplikleri üzerinde birbirinden uzaklaşmaya başlar ve bir kromozomda bulunan iki kromatid sentromerleri sayesinde bir

arada bulunur. Anafaz II de ise herbir kromozomun, sentromerleri ile bir birine bağlı iki kromatidi, sentromerin bölünmesi ile birbirinden ayrılır ve zıt kutuplara doğru çekilirler.

ANAPSİDA, Yun. : Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfı, Sürüngenler (*Reptilia*) sınıfının bir alt sınıfıdır. Kafataslarında temporal delik ve temporal yayları olmayan sürüngenlerdir. İkinci Zamanda büyük açınım göstermiş çoğu fosil olarak bilinen omurgalılarıdır. İki takımı vardır : *Cotylosauria* (Örn. Cinsler : *Limnoscelis*, *Seymouria*); Kaplumbağalar - *Chelonia* (Örn. Cinsler : *Testudo*, *Chelone*).

ANASPIDA, Yun. : Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çenesizler (*Agnatha*) üst sınıfının bir takımıdır. Birinci Zamanın üst Silüriyen - Üst Devoniyen devirleri arasında yaşamışlardır. Vücut düzenli, baş düzensiz pula benzer kemik plâklarla örtülüdür. Kaudal yüzgeçleri hiposerk (ters dönmüş heteroserk) tir. İyi yüzücü oldukları bilinmektedir. Örn. Cins : *Pterolepis*.

ANASTOMOSİS, -is, Yun. : Birleşme; damar, sinir ve tendonların arasındaki birleşmeler.

ANATOMİA, -ae, Yun. : Yapı Bilimi, anatomi, Biyoloji'nin canlıların iç yapıları ile uğraşan bir bilim dalı.

ANATOMİCUS, -a, -um, Lat. : Anatomiye ait, anatomik.

ANDROGEN, Yun. : Erkek eşey hormonu.

ANESTHESİA, Yun. : Uyuşturma, his yokluğu.

ANGSTRÖM, : (1814 - 1974) İsveç'li fizikçi. Ölçü birimi $14^{\circ} = 10^{-7}$ mm.

ANGULARİS, -e, Lat. : Köşe ile ilgili, köşeye ait.

ANGULUS, -i, Lat. : Köşe, açı.

ANİMAL Yun. : Hayvan, hayvansal, canlı, hareketli.

ANİMALİA, Yun. : Animal'in çoğulu.

ANİSOGAMETE, Ing. : Eş olmayan gamet. Büyüklük ve yapı bakımından farklı olan gamet.

ANİSOGAMY, Ing. : Eş olmayan gametlilik. Farklı gametlerin birleşmesi; büyüklük ve yapı bakımından farklı iki eşeyssel hücrenin birleşmesi.

ANİSOS, Yun. : Eşit olmayan.

ANKHİ, Yun. : Yanında.

ANKİSTRON, Yun. : Balık kancası.

ANKYLOS, Yun. : Çengelli, kancalı.

ANKYLOSİS, -e, Yun. : Oynakların kaynaşarak hareket kabiliyetini kaybetmesi, eklem katılaşması.

ANKYLUS, -a, -um, Lat. : Eğri, bükük.

ANNECTENS, *Lat.* : Bağlayan.

ANNELİDA, *Lat.* : Halkalı kurtlar. Prostostomlar (*Protostomia*) filumu, *Vermes* dalının bir alt dalıdır. Sömlü hayvanlardır. Vücutları uzun ve enine kesitleri yuvarlak ve de yassıdır. Gövdesi küçük segmentlerden meydana gelir. Derileri tek tabakalı epiteldir ve bez hücreleri içerir. Sindirim borusu düz olarak vücut boyunca uzanır. Dolaşım sistemleri kapalıdır. Boşaltım organları nefridyumlardır. Çoğu hermafrodit, bazıları ise ayrı eşeylidirler. Rejenerasyon yetenekleri yüksektir. Denizde, karada ve tatlı sularda yaşayan 7600 türü vardır. İki sınıfa ayrılır: *Chaetopoda*, *Sipunculoidea*.

ANNULARİS, -e, *Lat.* : Halka şeklinde, annulus ile ilgili.

ANNULUS, -i, *Lat.* : Halka, halkacık, ağız. Örn : *Annulus tympanicus* (*Anura* (*Amphibia*) türlerinde kulak zarının etrafını çeviren halka şeklindeki kıkırdak.)

ANNUS, *Lat.* : Yıl, sene.

ANOMALİA, *Yun.* : Anormal, normal halin ve şeklin dışında olan.

ANOMALUS, *Lat.* : Düzensiz.

ANOMOS, *Yun.* : Kuralsız.

ANONYMUS, -a, -um, *Yun.* : Adsız, isimsiz, bilinmeyen.

ANTAGONİST, -i, *Yun.* : Karşıt, zıt.

ANTE-, *Lat.* : (Önek) önde, ön, evvel.

ANTEFLEXİO, -onis, *Lat.* : Kıvrılma, öne eğilme.

ANTENNA, *Lat.* : Duyarga, anten, dokunaç.

ANTENNATA Bkz. *EUTRACHEATA*

ANTERİOR, -ius, *Lat.* : Ön, öndeki, ön tarafta bulunan.

ANTEROLATERAL, *Lat.* : Ön - dış taraf. Ön - yan taraf.

ANTHOZOA, *Yun.* : Knidliler (*Chidaria*) filumunun bir sınıfıdır. Yalnız polip dölü vardır. Ağız oval ya da uzun bir yarık şeklinde olup etrafında bir ya da birkaç sıra üzerine dizilmiş tentakülleri vardır. Çoğalmaları eşeyli ve eşeysizdir. Yumurtaları sentrolesital tipindedir. Kendilerini bir yere tesbit ederek tek ya da koloni halinde denizlerde yaşarlar. İki alt sınıfa ayrılır. *Octocorallia*, *Hexacorallia*.

ANTİ-, *Lat.* : (Önek) karşıt, zıt, aksi, mukabil.

ANTRUM, -i, *Lat.* : Boşluk.

ANURA, *Yun.* : Kuyruksuz kurbağalar. Kordahlılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfı, Amfibiler (*Amphibia*) sınıfının bir takımıdır. Metamorfozla gelişirler. Larvasına *Tetar* adı verilir. Erginlerinde pul, kuyruk, solungaç ve solungaç yarığı bulunmaz. Akciğerleri ilkeldir. Çoğu erginleri karada ve suda yaşarlar. Örn. Cinsler : *Rana*, *Bufo*, *Xenopus*, *Pipa*.

- ANUS**, -i, Yun. : Anus, maka, halka.
- AORTA**, -ae, Yun. : Vücutun kalptan çıkan en büyük atardamarı.
- AORTICUS**, -a, -um, Yun. : Aorta ile ilgili.
- APERTURA**, -ae, Lat. : Boğaz, ağız, delik.
- APEX**, -icis, Lat. : Tepe, zirve, uç.
- APHANÍA**, Yun. : Kayboluş.
- APHETOHYOİDEA** Bkz. PLACODERMİ
- APICALİS**, -e, Lat. : Tepe ile ilgili, tepeye ait.
- APICATUS**, -a, -um, Lat. : Sivri.
- APO-**, Yun. : (Önek) -den, -dan, uzaklaşan, giden.
- APOCRİNE**, Yun. : Dış salgı bezi. Örn: Memelilerin süt bezleri.
- APODA**, Yun. : Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfı, Amfibiler (*Amphibia*) sınıfının bir takımıdır. Amfibilerin en ilkel grubudur. Ekstremiteleri yoktur. Yer altında yaşadıklarından gözleri körelmiştir. Derilerinde belli bölgelerde küçük pullar bulunur. Hepsisi metamorfoz geçirir. Genellikle tropikal bölgeler de; erginleri nemli topraklarda ve larvaları ise sularda yaşarlar. Örn. Cinsler : *Ichthyophis*, *Typhlonectes*.
- APOMORPH**, Yun. : Meydana gelmiş olan bir karakter.
- APPARATUS**, -us, Lat. : Alet, aygıt, cihaz.
- APPENDAGE**, : Uzantı.
- APPENDICULARİS**, -e, Lat : Apendiküler, uzantı ile ilgili.
- APPENDIX**, -icis, Lat.: Ek, ilave, bir şeye eklenmiş olan.
- APTERYGOTA**, Yun. : Kanatsızlar. Prostomlar (*Protostomia*) filumu, Eklembacaklılar (*Arthropoda*) dalı, Gerçek eklembacaklılar (*Euarthropoda*) alt dalı, *Eutracheata* sınıfının bir alt sınıfıdır. Vücut baş, toraks ve abdomen olarak üç bölgeye ayrılır. Sindirim borusu tüm vücut boyunca düz olarak uzanır. Solunum organları trakelerdir. Ayri eşeylidirler. Karada yaşarlar. Bilinen türlerinin sayısı 1530 kadardır. İki takımı vardır : *Ectognatha* (Örn. Cinsler : *Machilis*, *Lepisma*); *Entognatha* (Örn. Cinsler : *Lepidocampa*, *Lipura*, *Sminthurus*).
- AQUA**, -ae, Lat. : Su.
- AQUAEDUCTUS**, -us, Lat. : Su kanalı, boru. Örn : *Aqueductus Sylvii*= Sylvius kanalı (Omurgalılarda beynin III. ve IV. ventrikülleri mesensefalondan geçen bu kanalla birbirine bağlanır.
- AQUAEOUS**, -a, -um, Lat. : Sulu, sudan yapılmış.
- AQUATIC**, Lat. : Suyu ait, suda yaşar.
- AQUATICUS**, Lat. : Suyu seven, suyu çeken, hidrofil.
- ARACHNİDA**, Lat. : Protostomlar (*Protostomia*) filumu, Eklembacaklılar (*Arthropoda*) dalı, Gerçek eklembacaklılar (*Euarthropoda*)

alt dalı, Keliserliler (*Chelicerata*) sınıfının bir alt sınıfıdır. Keliserlilerin karada yaşayanlarıdır. Vücut baş - göğüs (Sefalotoraks) ve karın (abdomen) olmak üzere iki bölgeden oluşur. Sefalotoraks da 6 çift ekstremite bulunur. Abdomende ekstremite yoktur. Hakiki çeneleri yoktur. Solunum organları kitap trakeleri ve boru trakeleridir. Hemen hepsi ayrı eşeylidir. 3400 türü vardır. Yedi takımı vardır : *Scorpionidea* (Örn. Cins: *Scorpio*); *Pedipalpi* (Örn. Cins: *Teyphons*); *Ricinulei* (Örn. Cins : *Ricinoides*) ; *Pseudoscorpionidea* (Örn. Cins : *Chelifer*) ; *Solifugae* (Örn. Cins : *Galeodes*); *Opilionidea* (Örn. Cins: *Trogulus*); *Araneida* (Örn. Cins : *Athpus*).

ARACHNOİDALİS, -e, Lat.: Örümcek ağı ile ilgili.

ARACHNOMORPHA Bkz. CHELICERATA

ARBOR, -oris, Lat. : Ağaç. *Lullula arborea* = Ağaç tarla kuşu.

ARBOR VİTAE, Lat : Hayat Ağacı.

ARCHAEOPTERYX LİTHOGRAPHİCA, Yun. : Fosilleri Avrupa'da jura devri tabakalarında bulunan ve bazı özellikleri bakımından sürüngenlere benzeyen ilkel yapıda soyu tükenmiş bir kuş türü.

ARCHAEORNİTHES, Yun. : Fossil kuşlar. Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) altfilumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfı, Kuşlar (*Aves*) sınıfının bir alt sınıfıdır. Kuyrukları uzundur. Kuyruk iskeleti iyi gelişmiştir. Kanatları tüylüdür. Kanatların önünde kıvrık tırnaklı üç parmağı vardır. Sürüngenler (*Reptilia*) in bir çok özelliklerini gösteren ve İkinci Zamanın Jura devrinde yaşamış eski kuşlardır. Örn. Cins : *Archaeopteryx*.

ARCHOSAURİA, Lat. : Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfı, Sürüngenler (*Reptilia*) sınıfının bir alt sınıfıdır. Diapsid kafataslı sürüngenlerdir. Yani kafataslarının her iki yanında ikişer delik bulunur. Çoğu fosildir. İkinci Zamanın Trias devrinden günümüze kadar yaşamışlardır. Bir takımı vardır: Timsahlar - *Crocodylia* (Örn. Cinsler: *Crocodylus*, *Alligator*, *Caiman*).

ARCTİCUS, Lat. : Kuzey kutbu ile ilgili.

ARCUATUS, -a, -um, Lat. : Kemerli, yaysı.

ARCUS, -us, Lat. : Kavis, kemer, yay. Örn : *Arcus inferior* (Balıkların ve bazı Reptillerin kuyruk omurlarındaki hemal yay).

AREA, -ae, Lat. : Saha, yer, aralık.

ARENA, Lat. : Kum.

AREOLA, -ae, Lat. : Küçük alan, küçük saha.

AREOLARİS, -e, Lat. : Küçük alan ile ilgili, küçük sahanı.

ARGENTATUS, Lat. : Gümüşlü. Örn. *Larus argentatus* = Gümüşü martı.

ARGENTEUS, Lat. : Gümüşlü.

ARGENTUM, *Lat.* : Gümüşi.

ARGYROS, *Yun.* : Gümüş.

ARGYROPHİL, *Yun.* : Histolojik boyamalarda gümüş boyalarını kolayca alan doku ve hücreler.

ARİSTA, *Lat.* : Diken, kılçık. Örn : *Phalacrocorax aristotelis* = Tepeli karabatak kuşu.

ARİSTO : (M.Ö. 384 - 322) Yunan'lı filozof ve biyolog. Hayvanları ve bitkileri ilk defa geniş olarak evrimleştiğini belirleyen bir teori geliştirmiştir.

ARİSTOS, *Yun.* : En iyi.

ARKHAİOS, *Yun.* : Eski.

ARKE, *Yun.* : Başlangıç.

ARKHENTERON, *Yun.* : Gastrula evresinde oluşan ilk bağırsak çatısı.

ARMATUS, *Lat.* : Zırhlı.

ARTERİA, -ae, *Yun.* : Atardamar, arter. Örn. *Arteria pulmonalis* = Akciğer atardamarı.

ARTERİOLA, -ae, *Yun.* : Atardamarcık, küçük atardamar.

ARTERİOSUS, -ae, *Yun.* : Atardamar ile ilgili.

ARTHRO, *Yun.* : Eklem.

ARTHROPODA, *Yun.* : Eklembacaklılar. Prostostomlar (*Protostomia*) filumunun en büyük dalıdır. Vücut baş, göğüs (toraks) ve karın (abdomen) olarak üç bölgeye ayrılır. Heteronom segmentlidir. Genellikle her segmentte hareketi sağlayan bir çift eklemli bacakları vardır. Solunum solungaç ve trakelerle yapılır. Dolaşım sistemi açıktır; kan damarlarda ve vücut boşluklarında dolaşır. Sinir sistemi ip merdiveni şeklindedir. Gözleri (nokta ve petek göz) iyi gelişmiştir. Ayı eşeylidirler. Karada, havada, denizde, tatlı ve acı sularda yaşarlar. 925.000 kadar türleri vardır. İki alt dala ayrılır. *Malacopoda*, *Euarthropoda*.

ARTİCULARİS, -e, *Lat.* : Eklem ile ilgili, eklem'e ait.

ARTİCULATE, *Lat.* : Eklemli.

ARTİCULUS, *Lat.* : Eklem.

ASCENDES, -entis, *Lat.* : Çıkan, yükselen.

ASCİDİACEA, *Lat.* : Tulumlular. Döterostomlar (*Deuterostomia*) filumu, Kordalılar (*Chordata*) alt filumu, Tunikatlar (*Tunicata*) dalının bir sınıfıdır. Vücutları torba ve silindir şeklindedir. Kendilerini bir yere tesbit ederek tek ya da koloni halinde denizlerde yaşayan hermafrodit hayvanlardır. Gelişmeleri metamorfozluudur. İki takımı vardır : *Monascidia* (Örn. Cinsler : *Ascidia*, *Clavellina*); *Synascidia* (Örn. Cinsler : *Bortyllus*, *Distomus*).

ASPER, -a, -um, *Lat.* : Pürtüklü, kaba.

- ASPERİTAS**, -atis, *Lat.* : Pürtüklülük, kabarıklık.
- ASSİMİLATION**, *Fra.* : Özümleme. Dışarıdan alınan besin maddelerinin hücrenin esas maddesine benzetilmesi.
- ASSOCIATIO**, -onis, *Yun.* : Bağlantı, birleşme.
- ASTEROİDEA**, *Lat.* : Deniz yıldızları. Döterostomlar (*Deuterostomia*) filumu, Derisidikenliler (*Echinodermata*) alt filumu, *Eleutherozoa* dalının bir sınıfıdır. Yıldız şeklindedir. Vücut, ortada bir disk kısmı ile buradan ayrılan kollardan meydana gelir. Genellikle 5 kolludur, nadiren daha fazla olabilir. Kollarda bulunan tentaküller dokunum ve koklama organları olup harekete yaramazlar. Denizlerin diplerinde yaşayan etçil hayvanlardır. Birinci Zamanın Silüriyen devrinden günümüze kadar yaşamaktadırlar. İki takımı vardır : *Phanerozoia* (Örn. Cinsler : *Astropecten*, *Pentanogaster*) ; *Cryptozoia* (Örn. Cinsler : *Scyaster*, *Asterias*).
- ASTROCYTE**, : Yıldız şeklinde *neuroglia* hücresi.
- ATENTACULATA**, *Lat.* : Ktenoforlar (*Ctenophora*) filumunun bir sınıfıdır. Hem larva ve hem de imago halinde tentakülleri bulunmayan hayvanlardır. Tek takımı vardır : *Beroidea* (Örn. Cinsler : *Beroe*, *Pandoria*, *Neis*).
- ATLAS**, -antis, *Yun.* : Amniotlarda üstten birinci boyun omuru.
- ATOL**, : Halka şeklinde mercan adası olup ortasında lagün bulunur.
- ATRIUM**, -ii, *Lat.* : Ön oda, kulakçık, ön boşluk.
- ATROPHIA**, -ae, *Yun.* : Körelim, atrofi, kötü beslenme.
- AUDİRE**, *Lat.* : Bitmek.
- AUDİTİVUS**, -a, -um, *Lat.* : İşitme organı ile ilgili.
- AUDİTUS**, -us, *Lat.* : İşitme.
- AUREATUS**, *Lat.* : Altından. Örn. *Liza aurata* = Altınbaş kefal balığı.
- AURELLIA**, *Lat.* : Altın.
- AURİCULA**, -ae, *Lat.* : Kulakçık, kulak kepçesi, küçük kulak.
- AURİCULARİS**, -e, *Lat.* : Auricula ile ilgili.
- AURİS**, -is, *Lat.* : Kulak. Örn. *Podiceps auritus* = Kulaklı dalgıç kuşu.
- AURUM**, *Lat.* : Altın.
- AUTO**, *Yun.* : Kendi, kendine.
- AUTOCHTHON**, *Yun.* : Yerli, kendi zemininde olan.
- AUTOGAMY**, *Yun.* : Bir hücrelilerde, aynı ana bireyin bölünmesi ile meydana gelen iki gametin birleşmesi.
- AUTONOME**, *Yun.* : Özerk, otonom.
- AUTONOMİCUS**, -a, -um, *Yun.* : Otonom, bağımsız, kendi kendine.
- AUTOSOME**, *Yun.* : Bir ferдин herbir hücresinde cinsiyet kromozomlarının (gonosom) dışında kalan ve somatik karakterlerin meydana gelmesini kontrol eden genleri taşıyan kromozomlar.

AUTOTOME, Yun. : Vücutun bir parçasının refleks sonucu kendi kendine kopup ayrılması.

AUTOTROPHY, Yun. : Öz beslenme, besinini bağımsız olarak sağlama.

AVES, Lat. : Kuşlar. Kordalılar (*Chordata*) filumu, Omurgalılar (*Vertebrata*) alt filumu, Çeneliler (*Gnathostomata*) üst sınıfın bir sınıfıdır. Sıcak kanlı ve derileri tüylerle örtülü sıcak kanlı hayvanlardır. Ön üyeleri kanat şekline dönüşmüş arka üyeleri yürüme, yüzme, koşma ve kazma gibi şekiller almışlardır. Bugün yaşayan kuşların çeneleri dişsizdir; fakat boynuz maddesinden yapılmış gaga vardır. Uçan kuşlarda kemiklerin içi uçmayı kolaylaştırmak için hava ile doludur. Sidik keseleri yoktur. Solunum akciğerlerle olur. Ovipardırlar. 15.000 kadar türü vardır. İki alt sınıfı vardır: *Archaeornithes*, *Neornithes*.

AVİCULA, Lat. : Küçük kuş. Örn: *Schismopora avicularis*: Briozoonlar (*Bryozoa*)'a ait bir tür.

AVİS, -es, Lat.: Kuş.

AXİALİS, -e, Lat. : Axis ile ilgili, eksene ait.

AXİLLA, -ae, Lat. : Koltuk çukuru, koltuk altı.

AXİLLARİS, -e, Lat. : Axilla ile ilgili.

AXİS, -is, Lat. : Eksen, ikinci boyun omuru.

AXOLEMMA, Yun. : Aksonu dıştan saran sinir hücresi membranı.

AXON, -onos, Yun. : Sinir hücresi uzantısı, akson.

AXOPLASMA, Yun. : Akson'un içindeki sitoplazma.

B

- BACULUM**, *Lat* : Değnek, çubuk. Memelilerin çoğunda bulunan penis kemiği veya kıkırdak mili.
- BAİNEİN**, *Yun.* : Yürümek.
- BARBA**, -ae, *Lat.* : Sakal.
- BARBATUS**, *Lat.* : Sakallı. Örn. *Mullus barbatus* = Barbunya balığı.
- BARBULA**, *Lat.* : Küçük sakal.
- BASİLİCUS**, -a, -um, *Yun.* : Şahane, büyük.
- BASİS**, -cos, *Yun.* : Temel, kaide, baz.
- BASOPHİL**, *Yun.* : Bazik boya maddelerine ilgisi fazla olan.
- BATHYS**, *Yun.* : Derin.
- BELONE**, *Yun.* : İğne. Örn: *Belone belone* : Zargana balığı.
- BENTHOS**, *Yun.* : Denizin derinliği; deniz ya da gölün dip fauna ve florası.
- Bİ-**, *Lat.*: (Önek) İki çift, iki kez. Örn. *Labrus bimaculatus* = Lapin balığı.
- BİFURCATUS**, -a, -um, *Lat.* : Çatallı.
- BİLATERALIS**, -e, *Lat.* : İki taraflı.
- BİLATERİA**, Bkz. COELAMATA
- BİLİRUBİN**, *Lat.* : Kırmızı - sarı bir safra pigmenti.
- BİLİS**, *Lat.* : Safra
- BİLİVERDİN**, *Lat.* : Yeşil bir safra pigmenti.
- BİNARY**, *Lat.* : Çift olma.
- BİNİ**, -ae, *Lat.* : İkişer ikişer, iki, bir çift.
- BİNOCULAR**, *Lat.* : İki gözle kullanılan. Binoküler.
- BİNOMEN**, *Lat.* : İki isimli.
- BİNOMİAL NOMENCLATURE**, *Lat.* : Organizmaları, birincisi daima büyük harfle yazılan cins (Genus) adı, ikincisi küçük harfle yazılan tür (species) adı olmak üzere iki Latince kelimeden oluşan ikili adlandırma sistemi. Örn : *Columba oenas* = Mavi güvercin
- BİO - ASSAY** : Biyolojik etken bir maddenin etkinliğini, canlı organizma üzerinde göstererek saptama.
- BİOCHEMİSTRY** : Biyokimya; canlı organizmaların kimyası.
- BİOCOENOSİS**, *Yun.* : Belli bir biyotopda bir arada yaşayan hayvan ve bitki topluluğu.
- BİOGENESİS**, *Yun.* : Çoğalma, Bir canlıdan yeni bir canlının meydana gelmesi.

- BİOLOGY**, Yun. : Hayat bilimi.
- BİOLUMINESCENCE**, Ing. : Canlılarda oksidasyon sonucu ışık meydana gelmesi.
- BİOMAS**, Ing. : Belli bir habitat'ta bulunan organizmaların toplam ağırlığı.
- BİOMETRY**, Ing. : Bioloji'de uygulanan istatistik bilimi.
- BİOS**, Yun. : Hayat.
- BİOSPHERE**. Yun. : Yeryüzünde canlı organizmalar tarafından ele geçirilen hava, toprak ve su katlarının tümü.
- BİOSİS**, Yun. : Yaşama, hayat tarzı.
- BİOTA**, Lat. : Hayat. Bir bölgeye ait fauna ve flora.
- BİOTOPE**, Yun. : Çevre, canlının yaşadığı yer.
- BİRADİAL** Bkz. RADİOBİLATERAL
- BİS**, Lat. : İki defa.
- BİVALENT**, Bkz. TETRAD
- BİVALVİA** Bkz. LAMELLİBRANCHİATA
- BLASTOCOELE**, : Birinci karın boşluğu. Blastula evresinde blastroderm'in içinde kalan boşluk.
- BLASTODERM**, : Blastula'nın birincil karın boşluğunu çeviren tek sıra hücrelerden meydana gelen epitel.
- BLASTOMER**, : Blastula evresinde blastoderm'i meydana getiren hücrelerin herbiri.
- BLASTOPORUS**, Lat. : İlk ağız, Gastrula evresinde oluşup dışarıya açılan açıklık.
- BLASTORA**, : İlk ağız.
- BLASTOSTYLE**, : Bir hidroid'te polipin değişmiş bir şekli.
- BLEPHAROPLAST**, Yun. : Flagellatlardan *Euglena* cinsinin kamçısının kaidesindeki granüle verilen ad.
- BOLUS**, Lat. : Balçık, çamur, toprak.
- BOREALİS**, Lat. : Kuzeyli.
- BOWMAN, W.** : (1816 - 1822) İngiliz hekimi.
Bowman kapsülü : Çift yapraklı epitel örtüye (dış yaprağı - parietal yaprak ve iç yaprağı - visceral yaprak) sahip içi boş bir yarı küre şeklindedir. Bu kürenin içinde kapiller yumağı yani glomerulus vardır.
- BRACHIUM**, -ii, Yun. : Kol
- BRACHIOCEPHALUS**, -i, Yun. : Kol ve başa ait.
- BRACHİOPODA**, Yun.: Brakyopodlar. Protostomlar (*Protostomia*) filumu, *Vermes* dalı, *Oligomera* alt dalının bir sınıfıdır. Hayvan, biri, sırt diğeri karın tarafında yer alan birbirine benzemeyen iki sert kabuk(kalkerden yapılmış) arasında bulunur. Ağız önde, etrafı sillerle